

دو فوریت طرح «شفافیت هزینه‌های تبلیغات انتخاباتی» رای آورد

شفافیت منابع مالی کاندیدها؛ باور کنیم؟

روز گذشته در مجلس دوفوریت قانون مهمی تصویب شد، قانونی که شاید سال‌ها مطالبه افکارعمومی و فعالان سیاسی و اجتماعی بود. در نوبت صبح جلسه علنی روز گذشته مجلس نمایندگان با ۱۳۴ رای موافق، ۲۸ رای مخالف و چهار رای ممتنع از مجموع ۱۹۷ نماینده حاضر با دوفوریت طرح شفاف‌سازی منابع تامین مالی تبلیغات و فعالیت‌های انتخاباتی با اصلاح برخی مواد قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی موافقت کردند، طرحی که یک‌بار در جریان اصلاح قانون انتخابات مورد بررسی واقع شده بود ولی به نتیجه نهایی نرسید و با این حال، روز گذشته به صورت مجزا در دستورکار مجلس قرار گرفت. اساس این طرح بر شفافیت و مشخص شدن منابع مجاز برای تامین هزینه‌های انتخاباتی داوطلبان ورود به مجلس شورای اسلامی بنا شده است و در ادامه طرحان آن تلاش کرده‌اند محل‌های مجاز برای هزینه‌کردهای انتخاباتی هر داوطلب را نیز مشخص کنند.

در مورد مجازات برای متخلفان، تبصره چهارم این ماده اظهار نظر کرده است و گفته محرومیت از حقوق اجتماعی درجه پنج قانون برای متخلفان در نظر گرفته شده است، مجازاتی که طبق قانون مجازات اسلامی شامل «حبس از دو تا پنج سال، جزای نقدی از هشت تا ۱۸ میلیون تومان، محرومیت از حقوق اجتماعی از پنج تا ۱۵ سال، ممنوعیت دائم از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی و ممنوعیت دائم از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی» خواهد بود. با این حال اما به نظر می‌رسد در نظر گرفتن چنین مجازاتی برای متخلفان از این قانون به دلیلی مناسب نیست. اولین نکته در مورد اعمال این مجازات است که معلوم نیست با چه رویکردی و با چه طبقه‌بندی این ممنوعیت‌ها شامل افراد خواهد شد، دوم اینکه تعارض این قانون با صلاحیت و مصونیت کسانی که موفق به راهیابی به مجلس و تأیید اعتبارنامه می‌شوند مشخص نشده و هیچ‌جایی از این طرح گفته نشده که این دست افراد از حضور در مجلس منع می‌شوند. سوم هم اینکه جزای نقدی هشت تا ۱۸ میلیون تومان

پیش از هر محکومیتی از تخلف جلوگیری کند، علنی شدن منابع مالی و هزینه‌کردهاست و اطلاع عمومی از آنها که البته فقدان آن در این طرح به خوبی حس می‌شود و شاید بتوان از همین مساله به عنوان پاشنه آشیل این طرح هم نام برد، چرا که اطلاعات هزینه‌کرد نامزدهای انتخابات وقتی در جایی ثبت و محرمانه بمانند، اساساً انتقال اطلاعات به یک محل ذخیره محرمانه دیگر است و طرح را از اهداف نهایی دور می‌کند. یکی دیگر از نکات این طرح که در ماده ۵ آمده، سقف مجاز هزینه‌کرد تبلیغاتی برای نامزدهای ورود به مجلس است. در این بند که به نظر می‌رسد حسابی مساله تورم را مدنظر قرار داده، از ذکر رقم خاصی صرف‌نظر

که معمولاً در دسترس‌ترین مورد به حساب می‌آید، برای تخلفات میلییاری که گمان آن می‌رود شاید به هیچ‌عنوان بازآرنده نباشد.

سامانه ثبت و ضبط، دومین ایراد اساسی طرح
ماده سوم این طرح علاوه بر تأکید بر اینکه تمامی وجوهات باید از طریق اسناد بانکی به ستادهای انتخاباتی انتقال داده شوند از تدوین یک سامانه خبر داده که قرار است کمک‌های غیرنقدی از طریق ستادهای انتخاباتی نامزدها به نحوی که قابل ارزیابی باشد در آن ثبت و ضبط شود. این ثبت و ضبط و البته نحوه هزینه‌کرد آن نواقص جدی دارد، چرا که اساسی‌ترین مساله‌ای که می‌تواند

طراح دوفوریت طرح شفاف‌سازی هزینه‌های تبلیغاتی کاندیدها:

ضمانت اجرایی طرح، هیات‌های اجرایی و هیات نظارت هستند

محکوم می‌شوند.

حاجی دلپگانی خاطرنشان کرد: «در ماده بعدی تصریح شده است مصرف منابع مالی انتخاباتی به جز در فعالیت‌های انتخاباتی مجاز ممنوع است و اگر کسی برخلاف آن عمل کند، جرم شناخته می‌شود و همچنین در هر دوره درصد هزینه‌ای که هر نامزد می‌خواهد انجام دهد باید با پیشنهاد کمیسیون بررسی تبلیغات و با تصویب هیات مرکزی اجرایی و تأیید هیات نظارت باشد. در واقع فرض کنید این ماده اشاره به آن دارد که هر فرد چقدر می‌تواند هزینه کند.»

نماینده مردم شاهین شهر در مجلس با تأکید بر آنکه برای هزینه‌های تبلیغاتی در هر حوزه سقفی تعیین شده است، تصریح کرد: «تخلف از احکام این ماده جرم محسوب می‌شود و مجازات مشخصی به دنبال دارد.» وی در خصوص احتمال تصویب این طرح دوفوریتی و اجرای آن در انتخابات پیش‌رو گفت: «به‌طور طبیعی نهایتاً ۷۲ ساعت فرصت وجود دارد که این طرح به صحن برسد، کمیسیون باید ظرف ۷۲ ساعت کار خود را انجام دهد و نتیجه را به صحن ارائه کند. اگر کمیسیون تا بعد از ظهر روز دوشنبه بررسی‌های خود را اتمام کرد طبیعتاً سه‌شنبه باید جزئیات آن بررسی شود و در صورت تصویب، برای شورای نگهبان نیز ارسال شود.»

حاجی دلپگانی در پیش‌بینی میزان تغییرات در جزئیات طرح گفت: «در حال حاضر جزئیات همان چیزی است که در متن طرح آمده، مگر اینکه پیشنهادهای دیگری بیاید و اصلاحات دیگری صورت بگیرد.»

وی با بیان آنکه هزینه‌های کاندیدها براساس این طرح اعلام عمومی می‌شود، گفت: «در ماده ۹ کر این طرح آمده هزینه‌هایی که پرداخت می‌کنند و هویت افرادی که پرداخت‌کننده کمک هستند باید شفاف باشد، شخص حقیقی با نام و نام خانوادگی، کد ملی و محل اقامت او باشد و منبع تامین وجه نقدی و غیرنقدی پرداختی باید مشخص شوند. احزاب و گروه‌های سیاسی باید عنوان حزب، شماره پروانه، نام و نام خانوادگی دبیر کل حزب مشخص باشد.»

حاجی دلپگانی با بیان اینکه برای دریافت‌کننده نیز باید نام و نام خانوادگی و سمت و تاریخ دریافت مشخص باشد، گفت: «هرگونه پرداخت کمک نقدی باید از طریق اسناد بانکی یا به صورت الکترونیکی از طریق شماره حساب افراد انجام شود و کمک‌های غیرنقدی هم باید از طریق ستادهای انتخاباتی نامزد و مطابق استانداردهای حسابداری از حیث میزان و ارزش به نحوی که قابل ارزیابی باشد، در سامانه مالی انتخابات ثبت و ضبط شود.» عضو کمیسیون برنامه و بودجه با اشاره به اینکه سامانه مالی مشخصی برای انتخابات در نظر گرفته می‌شود، ادامه داد: «در طرح مورد بحث، متولی صحت‌سنجی منابع مالی نامزدها، هیات‌های اجرایی، هیات‌نظارت و سایر دستگاه‌های نظارتی خواهند بود.»

وی در خصوص مجازات پیش‌بینی‌شده در خصوص تخلفی از این قانون نیز توضیح داد: «خطابان براساس تبصره ۳ ماده ۶۵ مکرر ۹۸ خاطیان مرتکب به مجازات درجه ۶ قانون مجازات اسلامی به استثنای حبس

حسینعلی حاجی دلپگانی، طراح طرح دوفوریتی شفافیت هزینه‌های تبلیغاتی کاندیدها در توضیح جزئیات این طرح به «فرهیختگان» گفت: «این طرح در پی شفافیت هزینه‌های تبلیغاتی و انتخاباتی است که در این مقطع به نظر می‌رسد با توجه به اینکه سال پایانی دوره دهم مجلس هم هست، اقدامی ضروری است.»

وی افزود: «این طرح بستر مناسبی را پدید می‌آورد تا مردم نظارت بیشتری بر فعالیت‌ها و هزینه‌های نامزدها داشته باشند و روشن شود که بالاخره هر فرد مورد حمایت مالی چه افراد و طیف‌ها و گروه‌هایی است.»

حاجی دلپگانی با بیان آنکه براساس این طرح، نوع هزینه‌ها در چهار منبع منحصر شده است، ادامه داد: «این منابع عبارتند از دارایی‌های شخصی کاندیدا، کمک‌های مستقیم احزاب و گروه‌های سیاسی، کمک‌های اشخاص حقیقی ایرانی و منابع و امکانات عمومی که طبق قانون به صورت مساوی در اختیار نامزدها قرار می‌گیرند، بنابراین نگاه‌های اقتصادی و شخصیت‌های حقوقی نمی‌توانند منبع تامین‌کننده کمک باشند.»

ایس‌ن عضو فراکسیون نمایندگان ولایی همچنین در خصوص نحوه صحت‌سنجی منابع مالی اعلام‌شده از سوی نامزدها توضیح داد: «جایگاه‌های نظارتی مشخصی برای اجرای دقیق این طرح پیش‌بینی شده است که صحت منابع مالی اعلام‌شده را کنترل می‌کنند. ضمن آنکه خود رقبا نیز به‌نوعی مراقب یکدیگر هستند و راه را برای تخلفی از این قانون دشوار می‌کنند.»

شهاب‌الدین بی‌مقدار خبر داد

فراکسیون شفافیت تعطیل شده است

چطور شد ۲۱۴ نفر دوفوریت این طرح را امضا کردند و در نهایت فقط ۱۳۴ نفر به آن رای دادند؟
به هر حال از این اتفاقات پیش می‌آید.

علت چه بود؟ بالاخره نماینده‌ها موافق بودند یا نه؟

به هر حال دوفوریت آن تصویب شده است.

بله، ولی تقریباً برای اضعیفی تصویب شد.

در هر صورت تصویب شده است. من خبر ندارم دیگران چرا رای ندادند، از آنها نپرسیدم.

خود شما شخصاً موافق دوفوریت این طرح بودید یا نظر مخالف داشتید؟
رای موافق دام.

فکر می‌کنید اگر این هزینه‌ها شفاف شود چه آثار و برکاتی در مجلس آتی خواهد داشت؟

اگر طرح به درستی اجرا شود جلوی خریدوفروش رای و خرج کردن پول‌های کلان و کثیف گرفته می‌شود. وقتی کاندیدا موظف شود از یک حسابی که پول‌های مشخص می‌آید خرج کند، جلوی خیلی از ایرادات کنونی گرفته می‌شود. منتها مهم آن است که شرح مورد بحث به درستی اجرا شود.

ضمانت اجرایی خاصی برای آن در نظر گرفته شده است؟

محسن کوهکن در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

تخلفات در فرآیند بررسی صلاحیت‌ها مورد توجه قرار گیرد

محسن کوهکن، عضو فراکسیون نمایندگان ولایی مجلس از امضاکنندگان طرح «شفافیت هزینه‌های تبلیغات انتخاباتی» در گفت‌وگو با «فرهیختگان» جزئیاتی از این طرح را بیان کرد که مشروح آن در ادامه از نظر می‌گذرد.

|||

پیش‌زمینه این طرح از کجاست و چگونه به اینجا رسیده است؟

بحث استانی شدن در اصلاحیه قانون انتخابات مطرح شده بود و همین بحث هم باقی‌مورد اصلاحی را تحت‌الشعاع قرار داد. نهایتاً شورای محترم نگهبان به همان بحث استانی شدن ایراداتی گرفت و اصلاحیه‌ماده‌ای از قانون انتخابات را به مجلس برگرداند. مجلس هم اصرار روی استانی بودن داشت، لذا اتفاقات دست‌به‌دست هم داد تا این طرح جلونورد. به اعتقاد من، بحث منابع هزینه‌کرد نامزدها مهم‌ترین بخش آن اصلاحیه بود که البته در رهنمودهای مقام معظم رهبری در سیاست‌های کلی انتخابات هم بود و قبلاً قانون قابل توجه و موثری در خصوص آن وجود نداشت.

در این مورد اگر به افکارعمومی هم مراجعه کنید شاهد خواهید بود اساساً افکارعمومی می‌تلبید یا می‌خواست این مساله به‌نوعی سروسامان داده شود. همین الان که چندروزی از ثبت‌نام‌ها نمی‌گذرد خبرهایی دارم مبنی بر اینکه برخی هزینه‌های بی‌حساب و کتاب

و به‌صورت غیرمستقیم داشته‌اند و عملاً فعالیت‌های انتخاباتی خود را شروع کرده‌اند. شما می‌دانید که این هزینه‌کردهای بی‌حساب و کتاب با منابع و مصارف نامعلوم نهایتاً جایگاه مجلس را تنزل خواهد داد و سرنوشت کشور را مخدوش خواهد کرد. از طرفی این موضوع با توجه به اهمیت انتخابات و همچنین ضیق وقت دارای ضرورت تشخیص داده شد و با قید دوفوریت به صحن آمد. خوشبختانه حتی در لیست مخالفان دوفوریت این طرح هیچ‌کسی ثبت‌نام نکرد، یعنی تقریباً در مجلس اجماعی وجود داشت که در این بخش خلأ قانونی داریم.

در این اجماعی که بیان کردید نکته‌ای وجود دارد که ۲۱۴ نفر دوفوریت را امضا کردند و ۱۳۴ نفر فقط رای موافق دادند. علت این ماجرا چیست؟

دلیل این است که در مجلس وقتی امضا می‌گیرید آن فردی که طرح را تهیه می‌کنند نفره نفر صحبت و امضا می‌کنند، یعنی دقیقاً تا نفر آخر فرصت جمع‌آوری امضا وجود دارد. حتی امکان دارد فرد در مجلس نباشد و تماس می‌گیرد و می‌گوید من امضا می‌کنم، اما برای رای دادن شما نمی‌توانید صبر کنید. فرضاً کمیسیونی برقرار است یا برخی برای بازدید یا ماموریتی غایب هستند. خلاصه اینکه حاصل جمع اینها باعث می‌شود هیچ‌گاه در مجلس دقیقاً معادل تعداد امضاها، افرادی رای دهنده حضور نداشته باشند.

احتمال تغییرات جدی در بررسی جزئیات وجود دارد؟

نمایندگان در جریان بررسی جزئیات طرح می‌توانند پیشنهاد دهند و این‌طور نیست که چون دوفوریتی است، دقیقاً آن بخش از هزینه‌هایی که در طرح قبلی آمده مصوب شود. احتمالاً تغییراتی وجود خواهد داشت و پیشنهادهایی خواهد آمد که طرح تقویت شود.

اگر مبنا آن چیزی باشد که قبلاً تصویب شده نامزدها یک حسابدار و محدودیتی برای جذب منابع مالی خواهند داشت و در خصوص اینکه از کجا مشخص می‌شود فرد میزان واقعی هزینه‌ها را اعلام کرده یا خیر، باید گفت حجم تبلیغات صورت گرفته توسط یک کاندیدا بیانگر صحت ارقام اعلام‌شده خواهد بود و اگر هزینه‌های صورت گرفته بیشتر یا نامزد کمک‌ها را کمتر اعلام کرده باشد، این موضوع از سوی وزارت کشور به عنوان متولی امر نظارت، قابل بررسی است. ضمن آنکه نظارت شورای نگهبان، نظارت عام است و شامل همین موضوع نیز می‌شود.

مجازات پیش‌بینی شده در این طرح برای خاطبان چقدر قابل اعتناست؟

این مساله باید در شورای نگهبان تشخیص داده شود اما به اعتقاد من اگر کسی تخلف کرد این موضوع می‌تواند در بحث بررسی صلاحیت‌ها مورد توجه قرار گیرد. به بیان دقیق‌تر، اگرچه مواردی برای پیگیری حقوقی این تخلفات در طرح مذکور پیش‌بینی شده اما اقدام اصلی که اثر خود را در انتخابات نشان می‌دهد، همین موضوع است.